

**act:onaid**

GLOBAL FUND FOR  
**WOMEN**

VỤ BÌNH ĐẲNG GIỚI  
BỘ LAO ĐỘNG – THƯƠNG BINH VÀ XÃ HỘI



TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG  
NÂNG CAO NHẬN THỨC VÀ XÂY DỰNG  
QUY TẮC ỨNG XỬ

**PHÒNG CHỐNG  
QUẢY RỐI  
TÌNH DỤC  
TẠI NƠI LÀM VIỆC**



# NỘI DUNG

## TẠI SAO PHẢI PHÒNG CHỐNG QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC 5

## THẾ NÀO LÀ QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC? 6

Quấy rối tình dục (QRTD) là gì?	6
Định nghĩa về QRTD tại nơi làm việc	8
Định nghĩa về nơi làm việc	9
Những dạng quấy rối tình dục hay xảy ra tại nơi làm việc	10
Các mức độ quấy rối tình dục tại nơi làm việc	21
Những quan niệm sai lầm về quấy rối tình dục	22
Quấy rối tình dục tại nơi làm việc có thể xảy ra với ai?	24

## LÀM THẾ NÀO ĐỂ PHÒNG TRÁNH VÀ ỨNG PHÓ QUẤY RỐI TÌNH DỤC? 25

Người lao động có thể làm gì để phòng tránh Quấy rối tình dục?	25
Người lao động có thể đóng góp vào việc phòng chống QRTD như thế nào?	26
Người sử dụng lao động và các tổ chức của người lao động phải làm gì?	27
Trách nhiệm của công đoàn hay các tổ chức xã hội của người lao động	28
Khung pháp luật phòng chống QRTD ở Việt Nam	30
Quy trình giải quyết QRTD tại nơi làm việc	33
Sáng kiến chấm dứt bạo lực giới trong ngành may mặc	36
Ứng dụng S-City phòng chống QRTD	38

# LỜI GIỚI THIỆU

Dự án Sáng kiến chấm dứt bạo lực giới trong ngành may mặc được Quỹ Hỗ trợ Phụ nữ Toàn cầu hỗ trợ và do ActionAid Việt Nam phối hợp thực hiện cùng Vụ Bình đẳng giới, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội, Hội Luật gia Việt Nam, Ủy ban nhân dân quận Bình Tân, thành phố Hồ Chí Minh và Liên đoàn Lao động thành phố Hải Phòng. Dự án được thực hiện trong ba năm từ tháng 01 năm 2018 đến tháng 12 năm 2020 nhằm nâng cao năng lực, tiếng nói và bảo vệ quyền của 5000 nữ công nhân ngành may mặc thông qua việc xây dựng cơ chế bảo vệ hiệu quả nhằm chống quấy rối tình dục tại nơi làm việc.

Trong khuôn khổ của Dự án, Tài liệu hướng dẫn hoạt động nâng cao nhận thức và xây dựng quy tắc ứng xử phòng, chống quấy rối tình dục tại nơi làm việc được xây dựng với mục đích chia sẻ thông tin, nâng cao nhận thức cho những công nhân ngành may mặc cũng như công chúng về quấy rối tình dục nói chung và quấy rối tình dục tại nơi làm việc nói riêng, qua đó góp phần thúc đẩy sự tham gia của các bên cùng chung tay xây dựng một môi trường làm việc an toàn, lành mạnh hơn cho phụ nữ tại Việt Nam. Chúng tôi hy vọng cuốn tài liệu này sẽ được nghiên cứu, áp dụng rộng rãi tại các cơ quan, doanh nghiệp để góp phần thực hiện hiệu quả Đề án phòng ngừa và ứng phó bạo lực trên cơ sở giới giai đoạn 2016-2020, tầm nhìn đến năm 2030.

Vụ Bình đẳng giới, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội trân trọng cảm ơn ActionAid Việt Nam đã tài trợ và hỗ trợ kỹ thuật để tổ chức biên soạn và xuất bản cuốn Tài liệu hướng dẫn hoạt động nâng cao nhận thức và xây dựng quy tắc ứng xử phòng, chống quấy rối tình dục tại nơi làm việc; xin chân thành cảm ơn Tiến sỹ Khuất Thu Hồng, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Phát triển Xã hội đã hợp tác chặt chẽ cùng chúng tôi trong quá trình biên soạn và hoàn thiện cuốn tài liệu này./.

# TẠI SAO PHẢI PHÒNG CHỐNG QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC

- Quấy rối tình dục có thể gây ra nhiều hậu quả nghiêm trọng bao gồm thiệt hại về kinh tế, ảnh hưởng sức khỏe, thể chất và tinh thần, tổn thương về tâm lý, đổ vỡ hôn nhân, mất danh dự.
- Gần đây, các phong trào toàn cầu như #MeToo, #TimesUp đã lên tiếng mạnh mẽ về vấn đề quấy rối tình dục, kêu gọi sự thay đổi thực sự để đạt được môi trường làm việc an toàn, lành mạnh và tôn trọng cho tất cả phụ nữ và nam giới.
- Tại Việt Nam, 530 doanh nghiệp đã tham gia chương trình Better Work Việt Nam (Chương trình Việc làm Tốt hơn - BWV) nhằm cải thiện điều kiện lao động trong ngành may mặc Việt Nam, trong đó có phòng chống quấy rối tình dục.
- Ngày càng nhiều các nhãn hàng, chuỗi cung ứng có các yêu cầu về sản xuất có đạo đức, trong đó có quy định về chống quấy rối tình dục.
- Ngày 21/6/2019, Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) thông qua Công ước Chấm dứt Bạo lực và Quấy rối tại nơi làm việc nhằm bảo vệ người lao động trước nạn quấy rối và bạo lực, qua đó lần đầu tiên đặt ra một tiêu chuẩn quốc tế cho vấn đề này. Việt Nam là một thành viên tích cực đã tham gia đàm phán và bỏ phiếu thông qua Công ước toàn cầu mới này. Công ước mới đòi hỏi các quốc gia thành viên không chỉ cấm tất cả mọi hình thức quấy rối và bạo lực tại nơi làm việc mà còn phải tăng cường cơ chế giám sát và thực thi pháp luật cũng như đưa ra các giải pháp phòng ngừa, phương hướng giải quyết và hỗ trợ các nạn nhân.

# THẾ NÀO LÀ QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC?

---

## QUẤY RỐI TÌNH DỤC LÀ GÌ?

Quấy rối tình dục là bất kỳ hành vi quấy rối nào mang ý nghĩa tình dục của một người đối với người khác mà không được người đó mong muốn hoặc chấp nhận.

*Ví dụ: Một người đàn ông huyết sáo khi thấy một phụ nữ đi qua. Một người đàn ông nhìn chăm chăm vào ngực một phụ nữ khi đứng đối diện với cô ấy. Một người đàn ông cố tình ôm hoặc động chạm vào bộ phận nhạy cảm của một cô gái.*

Quấy rối tình dục một cách tinh vi là một hành vi mang ý nghĩa tình dục không được chấp nhận nhưng nếu tiếp diễn trong thời gian dài sẽ đẩy nạn nhân đến tình trạng buộc phải chấp nhận hoặc tạo môi trường bất ổn cho nạn nhân.

*Ví dụ: một người thường xuyên có những lời bình luận, trêu đùa hoặc đề nghị ám chỉ mang ý nghĩa tình dục nhằm vào một cá nhân nào đó. Nếu tình trạng này không được chấm dứt có thể dẫn đến việc cá nhân đó phải chấp nhận những đề nghị đó hoặc nếu từ chối sẽ cảm thấy bị đe dọa.*

Quấy rối tình dục nghiêm trọng bao gồm tấn công tình dục, đe dọa cưỡng hiếp, cưỡng hiếp.



# ĐỊNH NGHĨA VỀ QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC

Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) định nghĩa quấy rối tình dục là hành vi có tính chất tình dục không được chấp nhận và khiến cho người bị quấy rối cảm thấy bị xúc phạm<sup>6</sup>.

Từ hướng dẫn của ILO, Mạng lưới Ngăn ngừa và Ứng phó Bạo lực giới tại Việt Nam (GBVNet) xây dựng một định nghĩa chi tiết hơn nhưng ngắn gọn và dễ hiểu hơn:

***Quấy rối tình dục tại nơi làm việc là bất cứ hành vi nào có tính chất tình dục của bất kỳ ai đối với người khác mà không được người đó mong muốn hoặc chấp nhận. Nơi làm việc theo quy định này là tất cả các không gian liên quan đến công việc.***

Định nghĩa của ActionAid như sau:

***Quấy rối tình dục tại nơi làm việc là bất cứ hành vi nào mang tính chất tình dục không được mong muốn bằng thể chất, lời nói hoặc phi lời nói. Nó bao gồm nhận xét khiếm nhã về ngoại hình, đặc điểm, các câu hỏi về đời sống tình dục của cá nhân, yêu cầu tình dục bởi các thành viên cùng giới hoặc khác giới, trừng phạt nếu từ chối những lời đề nghị đó, sử dụng từ ngữ mang tính chất tình dục, chia sẻ các câu chuyện cười với gợi ý tình dục, các đụng chạm thể chất không mong muốn và thực hiện các hành vi mang tính chất tình dục khác mà tạo ra một môi trường làm việc bất ổn, đáng sợ, thù địch và khó chịu.***

(Nguồn: Chính sách phòng chống quấy rối tình dục và Chính sách Nhân sự và Phát triển Tổ chức của ActionAid)

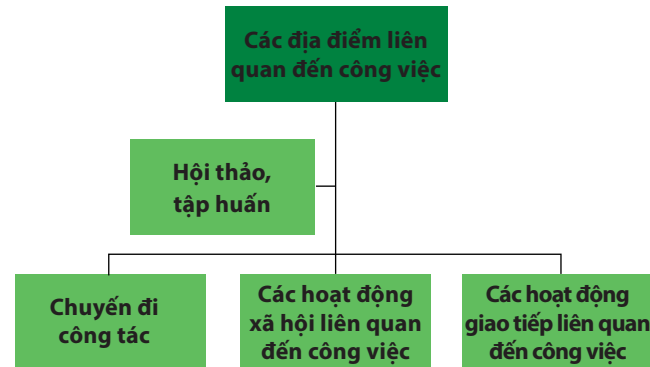
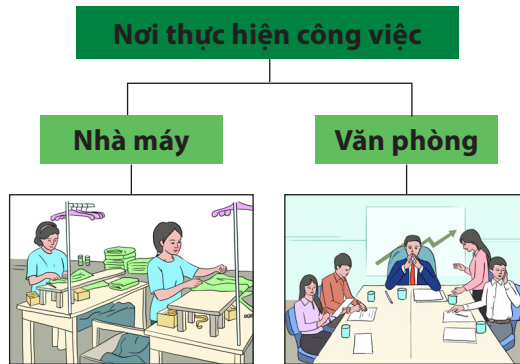
---

6. Sexual Harassment at Work Factsheet. [https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed\\_norm/---declaration/documents/publication/wcms\\_decl\\_fs\\_96\\_en.pdf](https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_decl_fs_96_en.pdf)



# ĐỊNH NGHĨA VỀ NƠI LÀM VIỆC

Nơi làm việc không chỉ là nơi người lao động làm việc hàng ngày hoặc thường xuyên như nhà máy, văn phòng mà còn bao gồm cả những không gian khác như nơi hội họp, các địa điểm công cộng nơi diễn ra các hoạt động liên quan đến công việc và có sự tham gia của người lao động. Ví dụ, nơi diễn ra các hoạt động tình nguyện do nhà máy tổ chức hoặc nơi các hoạt động giải trí chung do nhà máy tổ chức cho người lao động trong dịp nghỉ lễ, hoặc trên xe ô tô hay phương tiện giao thông khác trong chuyến đi công tác.



# NHỮNG DẠNG QUẤY RỐI TÌNH DỤC HAY XẢY RA TẠI NƠI LÀM VIỆC

Quấy rối tình dục tại nơi làm việc có thể xảy ra dưới hai dạng sau đây:

- 1) **Đổi chác:** Xảy ra khi một người lao động bị gợi ý/gạ gẫm đổi chác về tình dục để được tuyển dụng, tiếp tục có việc làm, được tăng lương hay được thăng chức. Người gợi ý/gạ gẫm đổi chác có thể là chủ lao động hay người quản lý - là người có quyền lực có thể ảnh hưởng đến việc làm và thu nhập của nạn nhân.
- 2) **Môi trường làm việc bất an, thù địch:** Xảy ra do hành vi quấy rối tình dục làm ảnh hưởng xấu đến công việc hoặc tạo nên môi trường làm việc bất an, thù địch hoặc xúc phạm đối với người lao động.

Những dạng QRTD nói trên có thể xảy ra dưới nhiều hình thức, bao gồm quấy rối bằng lời nói, bằng các cử chỉ phi ngôn ngữ và bằng các hành động thể chất.



## QUẤY RỐI TÌNH DỤC BẰNG LỜI NÓI

Qua lời nói, kẻ quấy rối có thể làm người bị quấy rối lúng túng, xấu hổ, nhục nhã, sợ hãi và/hoặc cảm thấy bị đe dọa. QRTD bằng lời nói thể hiện dưới những hình thức sau đây:

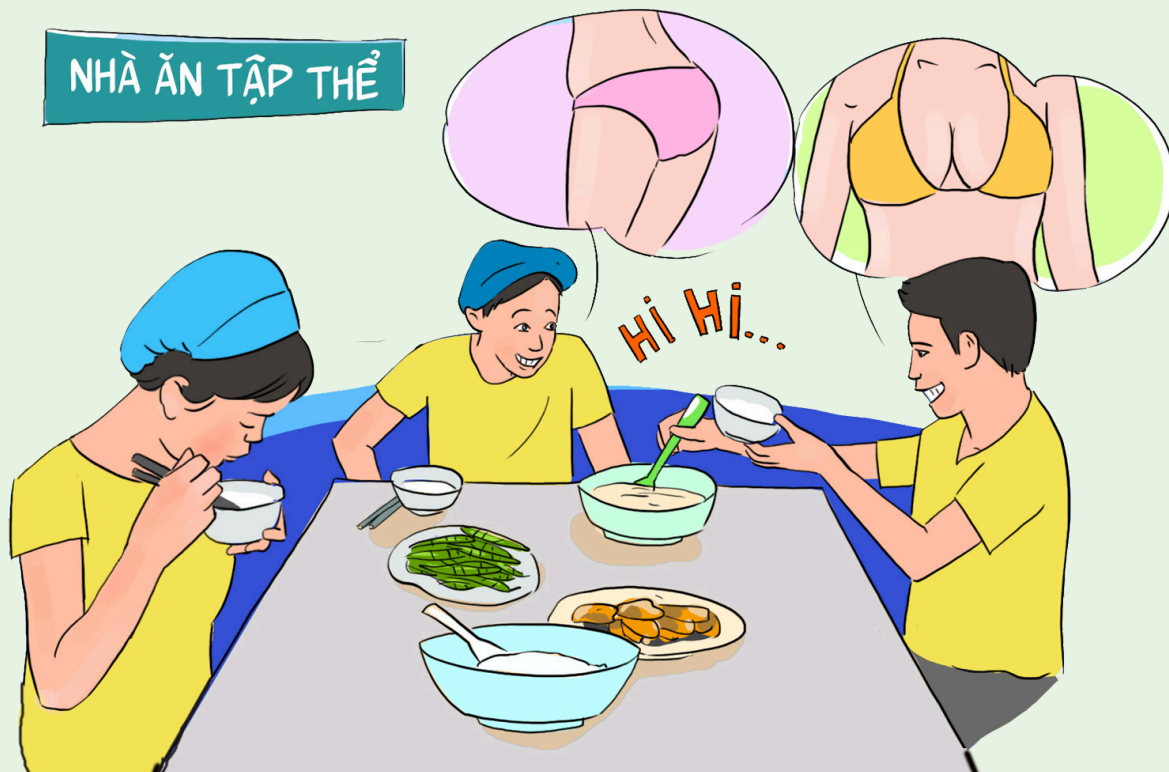
- ▶ **Trêu chọc, đùa giỡn, nhận xét hoặc đặt câu hỏi mang ý nghĩa tình dục.** Ví dụ: một người nam nói với nữ đồng nghiệp: “Em mặc áo này trông “ngon” lắm.” Hoặc một người nam hoặc một nhóm nam giới bình phẩm về một cô gái theo kiểu “Trông em “hot” thế này ai nhìn được.”
- ▶ **Ghé sát vào mặt để tán tỉnh.** Ví dụ: một người nam thường xuyên ghé vào tai một nữ đồng nghiệp để tán tỉnh.



- ▶ **Bình phẩm mang ý nghĩa tình dục.** Ví dụ: một nhóm nam công nhân bình luận khiếm nhã về bộ phận nhạy cảm trên cơ thể một cô gái nào đó đang có mặt.
- ▶ **Chuyển từ thảo luận công việc sang chủ đề tình dục.** Ví dụ một người nam đang bàn về công việc với một phụ nữ thì lại chuyển sang gợi ý quan hệ tình dục.



- ▶ **Ám chỉ hoặc kể các câu chuyện tình dục.** Ví dụ: Một hoặc một nhóm nam giới nói chuyện với các ám chỉ tình dục hoặc những câu chuyện tình dục trong khi có mặt một hoặc một số phụ nữ.
- ▶ **Hỏi về các tương tượng, sở thích hoặc trải nghiệm tình dục.** Một người nam hỏi đồng nghiệp nữ về lần đầu tiên quan hệ tình dục. Hoặc một người nam hỏi một người nữ đồng nghiệp về đời sống tình dục của cô ấy với bạn trai.





Ở XƯỞNG NÀY TÔI CHỈ  
QUAN TÂM ĐẾN MỘT MÌNH EM.  
EM NÊN NGHĨ ĐẾN KỶ  
TẶNG LƯƠNG SẮP TỚI

- ▶ **Nói dối hoặc tung tin đồn** về đời sống tình dục của ai đó. Ví dụ: một người hoặc một nhóm người bịa đặt hoặc tung tin rằng “Cô X rất dễ dãi trong quan hệ tình dục”.
- ▶ **Ép buộc hẹn hò.** Ví dụ: một sếp nam thường xuyên nài ép một nữ nhân viên phải đi chơi với anh ta: “Ở xưởng này tôi chỉ quan tâm đến một mình em. Em nên nghĩ đến kỷ tặng lương sắp tới”.

## QUẤY RỐI TÌNH DỤC BẰNG CÁC CỬ CHỈ PHI NGÔN NGỮ

Bằng các cử chỉ, điệu bộ cơ thể, kẻ quấy rối có thể khiến nạn nhân bối rối, ngượng ngùng hoặc cảm thấy bị xúc phạm và sợ hãi. QRTD bằng các cử chỉ phi ngôn ngữ có thể bao gồm:

- ▶ **Nhìn chằm chằm vào một bộ phận nhạy cảm nào đó của một người.**



- ▶ **Chặn lối đi của một người.** Ví dụ: một người nam cố tình chặn lối đi của một phụ nữ và nhìn chằm chằm vào cô ấy.
- ▶ **Đeo bám.** Ví dụ: một nam công nhân cố tình đi theo một nữ đồng nghiệp sau giờ làm việc về nhà. Nếu điều này diễn ra thường xuyên sẽ khiến cô gái cảm thấy bị sợ hãi.
- ▶ **Tặng quà riêng tư.** Ví dụ: Một người nam có vị trí cao ở nơi làm việc tặng cho một nữ nhân viên một chiếc áo ngủ mặc dù giữa hai người chỉ có quan hệ công việc.

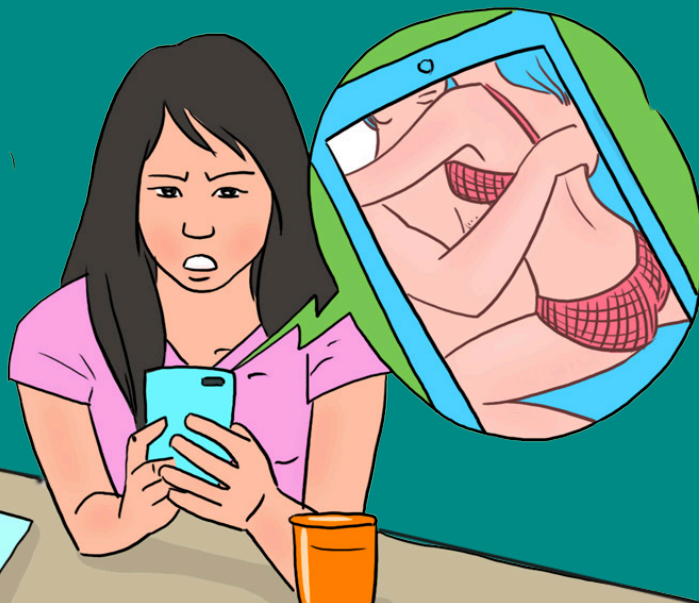




- ▶ **Trưng bày các hiện vật gợi ý về tình dục.** Ví dụ: một người nam hoặc một nhóm nam giới mang tranh ảnh người khoả thân hoặc các vật dụng có ý nghĩa tình dục đến nơi làm việc có mặt phụ nữ và cố tình để cho họ nhìn thấy.
- ▶ **Thể hiện các động tác tình dục bằng tay hoặc bằng chuyển động cơ thể.** Ví dụ: Một người nam hoặc một số nam giới dùng tay để mô tả bộ phận sinh dục hoặc chuyển động cơ thể để mô tả hành động tình dục.



- **Thể hiện nét mặt, nháy mắt, hôn gió hoặc liếm môi.** Ví dụ: một người nam thể hiện nét mặt khao khát hoặc nháy mắt, liếm môi tỏ vẻ thèm muốn đối với một cô gái. Hoặc một người nữ thể hiện điều tương tự với một người đàn ông.
- **Gửi hình ảnh mang ý nghĩa tình dục qua điện thoại, facebook, zalo hay email.** Ví dụ: một người nam gửi hình ảnh nhạy cảm qua tin nhắn hoặc email cho một cô gái làm việc cùng.



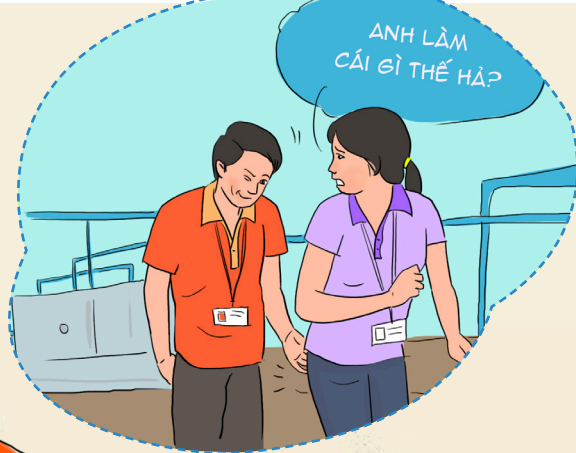
## QUẤY RỐI TÌNH DỤC BẰNG CÁC HÀNH ĐỘNG THỂ CHẤT

Kẻ quấy rối cố tình thực hiện các hành vi mang ý nghĩa tình dục khiến cho nạn nhân cảm thấy khó chịu, xấu hổ, bị xúc phạm hoặc tức giận, khiếp sợ. QRTD qua hành động có thể bao gồm:

- ▶ **Vuốt ve cổ hoặc vai.** Hành động này có thể làm như vô tình hoặc lén lút, khi bị phản ứng thủ phạm có thể chối bỏ hoặc nói rằng bị hiểu lầm.
- ▶ **Động chạm quần áo, tóc, ép vào/cọ xát cơ thể của một người.**



- ▶ Ôm, hôn, vỗ/phát vào người, mơn trớn, cấu véo, ép vào góc.
- ▶ Ép buộc trao đổi tình dục.
- ▶ Cường hiếp hoặc có ý định cưỡng hiếp hoặc tấn công tình dục.



## CÁC MỨC ĐỘ QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC

Quấy rối tình dục có thể xảy ra với nhiều mức độ. Nó có thể bắt đầu với việc làm phiền thường xuyên bằng những câu nói mang tính chất tình dục, những cử chỉ sàm sỡ và tiến đến hành động gây áp lực, đe dọa và nghiêm trọng hơn là tấn công tình dục. Việc trả thù có thể xảy ra khi nạn nhân tố cáo. Do vậy, người sử dụng lao động và các tổ chức của người lao động phải có các cơ chế xử lý kẻ quấy rối hiệu quả và hỗ trợ người lao động, giúp họ được an toàn khi lên tiếng tố cáo hành vi quấy rối tình dục.



## NHỮNG HÀNH VI KHÔNG PHẢI LÀ QUẤY RỐI TÌNH DỤC

Phần lớn những hành vi tương tác cá nhân hàng ngày ở nơi làm việc không phải là quấy rối tình dục. Ví dụ, những hành vi sau đây không phải là quấy rối tình dục:

- ▶ Khi một đồng nghiệp khác giới khen bộ trang phục của bạn: “Bạn mặc bộ này trông duyên dáng hơn đấy”.
- ▶ Khi nam đồng nghiệp ôm vai bạn một cách xã giao thân ái như anh ta làm với tất cả những người khác.
- ▶ Khi một đồng nghiệp khác giới muốn mời bạn đi chơi một cách lịch sự và bạn từ chối.
- ▶ Nếu một đồng nghiệp/sếp nam khen bạn làm tốt bằng cách vỗ vào vai bạn.

- ▶ Nếu sếp nam gửi cho bạn một lời khen về công việc qua tin nhắn điện thoại.
- ▶ Khi đồng nghiệp nam/sếp nam mời bạn ở lại ngoài giờ để trao đổi về kế hoạch công việc.
- ▶ Quan hệ tình dục đồng thuận giữa hai người cùng cơ quan/nhà máy mà không dựa trên bất kỳ điều kiện bất lợi nào cho một trong hai bên.

## NHỮNG QUAN NIỆM SAI LẦM VỀ QUẤY RỐI TÌNH DỤC

**SAI**

### *Đùa bỡn không phải là quấy rối tình dục*

Những lời nói đùa như “nếu em thường xuyên mặc váy ngắn hơn, tôi sẽ nhường em đi trước” có thể bị coi là lời gợi ý về tình dục.

### *Nếu nạn nhân không tố cáo thì có nghĩa là quấy rối tình dục không xảy ra*

Những lời nói đùa như “nếu em thường xuyên mặc váy ngắn hơn, tôi sẽ nhường em đi trước” có thể bị coi là lời gợi ý về tình dục.

**SAI**

**SAI**

### *Sẽ không phải là QRTD nếu người thực hiện hành vi đó không có động cơ tình dục*

Khi xem xét một hành vi có phải là QRTD hay không thì điều đáng chú ý là tác động của hành vi đó đối với nạn nhân chứ không phải là động cơ của kẻ quấy rối

### *Chỉ có nạn nhân của QRTD mới có thể tố cáo hành vi này*

Một người chứng kiến hành vi QRTD với người khác hoàn toàn có thể tố cáo hành vi này

**SAI**



**SAI**

***Nhân viên không thể quấy rối tình dục sếp***

Điều này có thể xảy ra trong trường hợp sếp là phụ nữ và phần lớn nhân viên là nam giới

***Cách tốt nhất để chấm dứt QRTD là lờ nó đi***

QRTD không thể tự chấm dứt dù bạn có lờ nó đi



**SAI**



**SAI**

***Một số người QRTD người khác vì cảm thấy bị hấp dẫn hoặc ham muốn***

QRTD chủ yếu liên quan đến mong muốn thể hiện quyền lực. Hành động của kẻ quấy rối là nhằm xúc phạm và gây tổn thương cho nạn nhân chứ không phải thể hiện tình cảm hay sự ham muốn tình dục. Kẻ quấy rối thường nghĩ rằng hắn có quyền quấy rối và nạn nhân sẽ không dám tố cáo hắn

***Chỉ có nạn nhân của QRTD mới có thể tố cáo hành vi này***

Một người chứng kiến hành vi QRTD với người khác hoàn toàn có thể tố cáo hành vi này



**SAI**

## QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC CÓ THỂ XẢY RA VỚI AI?

Quấy rối tình dục ở nơi làm việc có thể xảy ra với bất kỳ ai, bất kể tuổi tác, ngoại hình, vị trí công việc hay giới tính. Nạn nhân chủ yếu của QRTD thường là phụ nữ, ở độ tuổi trẻ hơn và có vị trí công việc thấp hơn. Ví dụ, quấy rối tình dục ở nhà máy thường xảy ra với nữ công nhân hoặc nhân viên văn phòng hay những người làm tạp vụ. Ở văn phòng thì nữ thư ký, tiếp tân hoặc các nhân viên văn phòng khác thường bị quấy rối nhiều hơn là cán bộ chuyên môn hoặc những người có vị trí công việc cao hơn. Nhưng ở giữa những người có cùng một vị trí công việc thì phụ nữ vẫn bị quấy rối nhiều hơn.

Việc bạn còn trẻ, có vị trí công việc thấp hơn, hoặc đơn giản chỉ vì bạn là phụ nữ khiến cho một số người cảm thấy rằng họ có quyền trêu chọc, làm phiền hoặc gạ gẫm, ép buộc bạn và bạn phải chấp nhận bị quấy rối như vậy mà không dám phản đối hoặc tố cáo để không gặp rắc rối.

Khách hàng hoặc đối tác làm việc cũng có thể quấy rối theo kiểu đổi chác, ép buộc nạn nhân phải đánh đổi để có được hợp đồng hoặc một thoả thuận công việc nào đó.



# LÀM THẾ NÀO ĐỂ PHÒNG TRÁNH VÀ ỨNG PHÓ QUẤY RỐI TÌNH DỤC?

## NGƯỜI LAO ĐỘNG CÓ THỂ LÀM GÌ ĐỂ PHÒNG TRÁNH QUẤY RỐI TÌNH DỤC?

**1**

Luôn tự nhắc mình rằng QRTD là sai, là bất hợp pháp và phải chấm dứt! Hãy luôn nhớ rằng đó không phải là lỗi của bạn. Đừng bỏ qua những gì xảy ra với bạn và đừng hy vọng rằng QRTD sẽ tự chấm dứt.

**2**

Hãy xác định giới hạn cho những điều có thể chấp nhận được và luôn luôn nhất quán với chúng. Ví dụ, nam đồng nghiệp hoặc sếp có thể nói đùa vui với bạn nhưng không thể có những lời tán tỉnh hoặc hành vi động chạm cơ thể làm bạn khó chịu.

**3**

Hãy ghi lại những trải nghiệm về QRTD xảy ra với bạn để không bị quên các chi tiết quan trọng. Nếu kẻ quấy rối gửi tin nhắn hay email cho bạn, hãy lưu giữ lại để làm bằng chứng tố cáo.

**4**

Nếu có người quấy rối bạn hãy nói với anh ta/cô ta dừng ngay hành vi đó. Hãy nói rằng bạn không thích điều mà anh ta/cô ta làm với bạn bằng một thái độ nghiêm túc và cương quyết.

**5**

Hãy lên tiếng và tố cáo hành vi quấy rối tình dục khi bạn chứng kiến hoặc bị quấy rối tình dục. Hãy báo với đồng nghiệp, lãnh đạo hoặc những người có trách nhiệm như: Ban nữ công, Công đoàn, Thanh tra lao động, Hội phụ nữ, Công an...Bạn cũng có thể chia sẻ về những lo lắng và tâm trạng của bạn với người mà bạn tin cậy để được giải tỏa và sự hỗ trợ.

# NGƯỜI LAO ĐỘNG CÓ THỂ ĐÓNG GÓP VÀO VIỆC PHÒNG CHỐNG QUẢY RỐI TÌNH DỤC NHƯ THẾ NÀO?

Chia sẻ những thông tin mà bạn đọc được từ tài liệu hay hội thảo về QRTD cho những người khác;

Hãy hỗ trợ những người đang gặp phải vấn đề này. Hãy động viên họ đừng chịu đựng mà hãy hành động để chống lại nó;

Hãy hỗ trợ những người đang gặp phải vấn đề này. Hãy động viên họ đừng chịu đựng mà hãy hành động để chống lại nó;

Hãy nói chuyện và tư vấn với các đồng nghiệp thế nào là trang phục phù hợp, cân nhắc việc có nên hay không nên kể chuyện tiểu lâm hay việc chia sẻ các mối quan hệ riêng tư với đồng nghiệp hoặc sếp và những vấn đề mà những người khác có thể dùng để chống lại bạn nếu bạn đã từng là nạn nhân của QRTD.

Xây dựng và duy trì môi trường làm việc không QRTD;

Hành động ngay lập tức khi xuất hiện bất cứ cáo buộc nào về QRTD;

Hành động ngay lập tức khi xuất hiện bất cứ cáo buộc nào về QRTD;

## NGƯỜI SỬ DỤNG LAO ĐỘNG VÀ CÁC TỔ CHỨC CỦA NGƯỜI LAO ĐỘNG PHẢI LÀM GÌ?

Xây dựng chính sách của công ty về QRTD hoặc lồng ghép những nội dung đó vào các nội quy của công ty, doanh nghiệp của mình. Chính sách này phải bao gồm định nghĩa thế nào là QRTD tại nơi làm việc và quy trình xử lý trường hợp QRTD tại nơi làm việc và nghiêm cấm việc trả thù;

Đưa thông tin về phòng, chống quấy rối tình dục vào các chương trình định hướng nghề nghiệp, giáo dục và đào tạo nhân sự;

Phối hợp với các cơ quan hữu quan tổ chức việc tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật về QRTD tại nơi làm việc.

# TRÁCH NHIỆM CỦA CÔNG ĐOÀN HAY CÁC TỔ CHỨC XÃ HỘI CỦA NGƯỜI LAO ĐỘNG

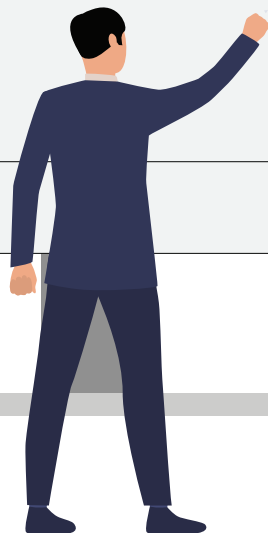
Tham gia vào việc xây dựng và thực thi pháp luật và các quy định cụ thể về QRTD trong doanh nghiệp;

Đảm bảo tất cả các vấn đề liên quan tới QRTD tại doanh nghiệp phải được giải quyết một cách công bằng và minh bạch.



## THANH TRA LAO ĐỘNG:

- Xem xét cẩn trọng hồ sơ và tình hình thực tế của những tổ cáo về QRTD, nhằm phát hiện và xử lý kịp thời các hành vi QRTD;
- Chủ động thanh tra, kiểm tra không chỉ lời tố giác về hành vi QRTD mang tính thể chất, mà bất kể các hành vi khác (bằng lời nói hoặc phi lời nói) bị tố cáo.



# KHUNG PHÁP LUẬT PHÒNG CHỐNG QUẤY RỐI TÌNH DỤC Ở VIỆT NAM

## Bộ luật Lao động

- Điều 8, Khoản 2: Nghiêm cấm ngược đãi, quấy rối tình dục tại nơi làm việc;
- Điều 37, Khoản 1, Điểm C: Người lao động có quyền đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động nếu bị quấy rối tình dục;
- Điều 182, Khoản 4: Người lao động giúp việc gia đình có nghĩa vụ tố cáo nếu bị chủ lao động quấy rối tình dục;
- Điều 183, Khoản 1: Nghiêm cấm chủ lao động quấy rối tình dục đối với người lao động giúp việc gia đình.

## Bộ luật hình sự

Những hành vi như hiếp dâm, cưỡng dâm, dâm ô, khiêu dâm ...vi phạm các điều 141-147 Bộ luật Hình sự (sửa đổi bổ sung năm 2015)

### **Điều 155: Tội làm nhục người khác:**

1. Người nào xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của người khác, thì bị phạt cảnh cáo, phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 30.000.000 đồng hoặc phạt cải tạo không giam giữ đến 03 năm.
2. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 03 tháng đến 02 năm:
  - a. Phạm tội 02 lần trở lên;
  - b. Đối với 02 người trở lên;
  - c. Sử dụng mạng máy tính hoặc mạng viễn thông, phương tiện điện tử để phạm tội;
  - d. Gây rối loạn tâm thần và hành vi của nạn nhân từ 11% đến 45%.
3. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 02 năm đến 05 năm:
  - a. Gây rối loạn tâm thần và hành vi của nạn nhân 46% trở lên;
  - b. Làm nạn nhân tự sát.

## **Nghị định số 167/2013/NĐ-CP**

Hiện nay, những hành vi quấy rối tình dục có thể được xử lý theo quy định tại Điều 5, Nghị định số 167/2013/NĐ-CP ngày 12/11/2013 của Chính phủ về xử lý hành chính trong lĩnh vực an ninh trật tự, an toàn xã hội, phòng chống tệ nạn xã hội. Theo đó:

- Hành vi “Có cử chỉ, lời nói thô bạo, khiêu khích, trêu ghẹo, xúc phạm danh dự, nhân phẩm của người khác” theo quy định tại điểm a, khoản 1, Điều này sẽ bị xử phạt từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng”.
- Với những người, chủ mưu, cầm đầu “Lôi kéo hoặc kích động người khác gây rối, làm mất trật tự công cộng, xâm phạm danh dự, nhân phẩm người khác” sẽ bị xử lý theo quy định tại khoản 3, Điều 5, Nghị định 167/2013/NĐ-CP nêu trên và hình phạt là phạt tiền từ 2 triệu đồng đến 3 triệu đồng.
- Nếu có đầy đủ chứng cứ để chứng minh việc các thanh niên sàm sỡ thiếu nữ thì vi phạm điều 121 Bộ luật Hình sự. Cụ thể, “người nào xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự của người khác, thì bị phạt cảnh cáo, cải tạo không giam giữ đến hai năm hoặc phạt tù từ ba tháng đến hai năm.”

### **Dịch vụ tư vấn pháp lý cho người bị quấy rối tình dục**

Vui lòng liên hệ:

1. Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước thuộc Sở Tư pháp các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương (đường link danh sách: <https://trogiupphaply.gov.vn/danh-ba-phap-ly>)
2. Trung tâm tư vấn pháp luật thuộc Trung ương Hội Luật gia Việt Nam, Hội Luật gia các tỉnh, Thành phố trực thuộc Trung ương (đường link danh sách <http://hoiluatgia.vn/danh-ba-ban-tu-van-phap-luat-va-tro-giup-phap-ly-va-cac-trung-tam-tu-van-phap-luat-d570.html>)
3. Các cơ quan, tổ chức cung cấp dịch vụ pháp lý (Công ty luật, Văn phòng luật sư và các tổ chức được cấp phép).

## **Đối tượng được trợ giúp pháp lý miễn phí theo quy định tại Điều 7 Luật trợ giúp pháp lý năm 2017, bao gồm:**

- Người có công với cách mạng;
- Người thuộc hộ nghèo;
- Trẻ em;
- Người dân tộc thiểu số cư trú ở vùng có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn;
- Người bị buộc tội từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi;
- Người bị buộc tội thuộc hộ cận nghèo
- Người thuộc một trong các trường hợp sau đây có khó khăn về tài chính:
  - + Cha đẻ, mẹ đẻ, vợ, chồng, con của liệt sĩ và người có công nuôi dưỡng khi liệt sĩ còn nhỏ;
  - + Người nhiễm chất độc da cam;
  - + Người cao tuổi;
  - + Người khuyết tật;
  - + Người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi là bị hại trong vụ án hình sự;
  - + Nạn nhân trong vụ việc bạo lực gia đình;
  - + Nạn nhân của hành vi mua bán người theo quy định của Luật Phòng, chống mua bán người;
  - + Người nhiễm HIV.



## Thủ tục được trợ giúp pháp lý miễn phí:

Xin vui lòng mang theo chứng minh thư, thẻ căn cước công dân và các giấy tờ liên quan nộp theo quy định tại Điều 33 Thông tư số 08/2017/TT-BTP của Bộ Tư pháp quy định chi tiết một số điều của Luật Trợ giúp pháp lý và hướng dẫn giấy tờ trong hoạt động trợ giúp pháp lý.

## QUY TRÌNH GIẢI QUYẾT QUẤY RỐI TÌNH DỤC TẠI NƠI LÀM VIỆC

### Nhân sự giải quyết QRTD tại nơi làm việc

Sau khi có chính sách về QRTD tại nơi làm việc Ban Giám đốc phải chỉ đạo thành lập Ban xử lý quấy rối tình dục bao gồm:



Trưởng ban: có thể là trưởng/phó phòng nhân sự



Đại diện lãnh đạo doanh nghiệp (ví dụ một Phó Giám đốc)



Đại diện Công đoàn hoặc đại diện của người lao động

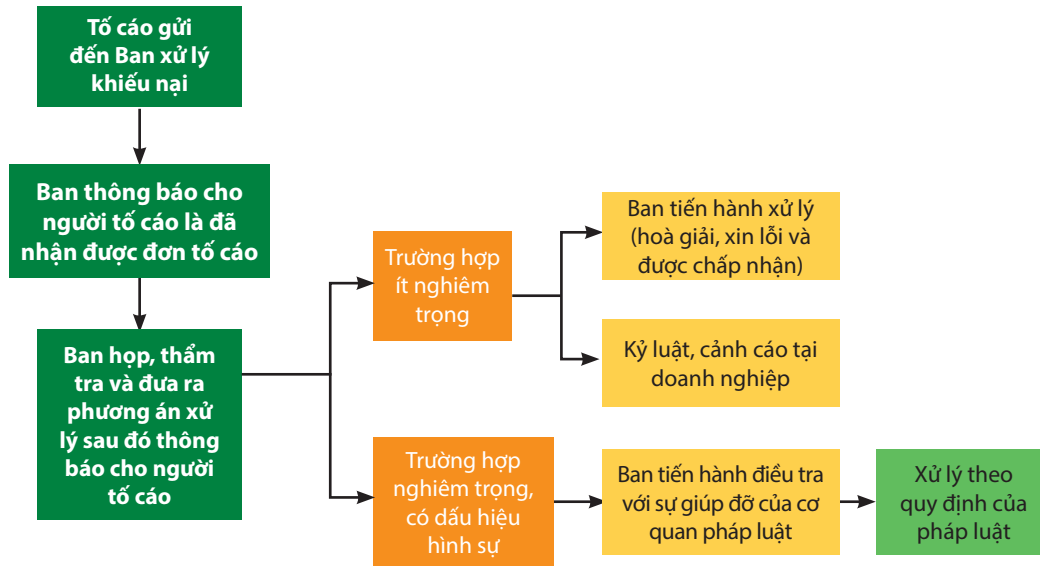


Chuyên gia về vấn đề QRTD (nếu có)

*Lưu ý: Những người đang bị tố cáo có hành vi QRTD hoặc có người thân đang bị tố cáo có hành vi QRTD thì không thể là thành viên của Ban Xử lý.*

Thông tin về Ban xử lý bao gồm họ tên các thành viên của Ban, số điện thoại của Trưởng ban hoặc đường dây nóng (nếu có thể) phải được thông báo đến toàn thể người lao động của doanh nghiệp.

## Quy trình xử lý quấy rối tình dục tại nơi làm việc



## Các hình thức xử lý quấy rối tình dục tại nơi làm việc

### Đối với nạn nhân hoặc người tố cáo

- Khôi phục những thiệt hại hoặc quyền lợi bị mất do bị quấy rối tình dục hoặc bị trả thù sau khi tố cáo.

## **Đối với người quấy rối:**

Tùy theo mức độ nghiêm trọng của vụ việc, người quấy rối phải bị xử lý theo một trong số những hình thức xử lý sau đây:

- Thư cảnh cáo riêng
- Cảnh cáo trước toàn bộ cán bộ, nhân viên của doanh nghiệp
- Giáng chức
- Đình chỉ công việc
- Chấm dứt hợp đồng

## **Xử lý trường hợp trả thù**

Kẻ QRTD khi bị tố cáo có thể trả thù người tố cáo bằng cách:

- Trù dập, giao việc không phù hợp với vai trò và trách nhiệm của người đó;
- Cô lập;
- Đe dọa người có quan hệ gần gũi với nạn nhân bằng vũ lực, tinh thần hoặc tình cảm;
- Ép buộc người tố cáo rút đơn tố cáo;
- Đe dọa (về việc tố cáo, làm chứng hoặc tham gia vào quá trình xử lý).

Hành vi trả thù vi phạm pháp luật về QRTD. Mọi hành vi trả thù đều bị nghiêm cấm và xử lý thích đáng.

Người tố cáo bị trả thù phải báo cáo ngay cho Ban xử lý QRTD của doanh nghiệp và yêu cầu được giúp đỡ. Để có bằng chứng, người bị trả thù nên ghi chép lại, nếu có thể thì ghi âm hoặc quay clip những hành vi trả thù. Nếu có người chứng kiến thì hãy đề nghị họ làm chứng bằng cách ký tên vào đơn tố cáo hoặc tham gia cuộc gặp với Ban xử lý./.

## SÁNG KIẾN CHẤM DỨT BẠO LỰC GIỚI TRONG NGÀNH MAY MẶC



### Thông tin dự án

**Thực hiện dự án:** ActionAid Việt Nam

**Nhà tài trợ:** Global fund for Women, ActionAid Việt Nam

**Các đối tác chính:**

- Vụ Bình đẳng Giới - Bộ Lao động-Thương binh và Xã hội
- Hội Luật gia Việt Nam
- UBND Quận Bình Tân - Thành phố Hồ Chí Minh
- Liên đoàn Lao động Thành phố Hải Phòng

**Thời gian:** 3 năm (01/2018 - 12/2020)

**Ngân sách:** USD 499.999

**Địa điểm:** Hải Phòng và Thành phố Hồ Chí Minh

**Đối tượng hưởng lợi:** 5 000 nữ công nhân may

## Mục tiêu chung

Nâng cao năng lực, tiếng nói và bảo vệ quyền của nữ công nhân ngành may mặc, qua các cơ chế bảo vệ hiệu quả nhằm chống quấy rối tình dục nơi làm việc một cách hiệu quả.

## Mục tiêu cụ thể

- Nâng cao năng lực của nữ lao động dệt may có tiếng nói về quyền của họ.
- Xây dựng cơ chế hiệu quả để bảo vệ phụ nữ khỏi bạo lực giới, đặc biệt là quấy rối tình dục ở các nhà máy may.

## Các hoạt động can thiệp

- Thành lập và duy trì 8 nhóm chống quấy rối tình dục tại 4 nhà máy may.
- Xây dựng năng lực về cách tiếp cận dựa trên quyền con người, quyền phụ nữ, quyền tự chủ về tình dục và sự an toàn cơ thể.
- Phát triển ứng dụng S-City để giám sát và báo cáo về Quấy rối tình dục.
- Hỗ trợ công nhân là nạn nhân, hoặc có nguy cơ là nạn nhân của quấy rối tình dục.
- Nghiên cứu về tính chất và mức độ quấy rối tình dục trong ngành may mặc và lợi ích cho các doanh nghiệp khi tuyên bố "Nói không với quấy rối tình dục".
- Tập huấn cho cán bộ quản lý và nhân sự tại 4 nhà máy may về phòng, chống quấy rối tình dục tại nơi làm việc.
- Tổ chức đối thoại chính sách nhiều bên giữa công nhân, các nhà hoạch định chính sách, các nhà cung cấp dịch vụ và các cơ quan truyền thông.

**HÃY CHỦ ĐỘNG PHÒNG TRÁNH VÀ ỨNG PHÓ  
VỚI CÁC HÀNH VI QUẤY RỐI TÌNH DỤC BẰNG THÁI ĐỘ  
NGHIÊM TÚC VÀ CƯƠNG QUYẾT!**



**act:onaid**

A stylized city skyline graphic in shades of purple and blue, with various building silhouettes of different heights and shapes. The skyline is positioned behind the main title text.

# THÀNH PHỐ AN TOÀN CHO PHỤ NỮ VÀ TRẺ EM GÁI



# CÙNG ACTIONAID PHÒNG CHỐNG QUẤY RỐI TÌNH DỤC QUA ỨNG DỤNG S-CITY

Đánh giá dịch vụ công  
an toàn và nhạy cảm giới

Tham gia khảo sát và  
phản hồi về nạn QRTD

Tổ cáo nạn QRTD và hỗ trợ  
tâm lý, pháp lý cho nạn nhân



Chia sẻ thông tin về nạn QRTD  
và cách thức phòng tránh

**VỤ BÌNH ĐẲNG GIỚI, BỘ LAO ĐỘNG - THƯƠNG BINH VÀ XÃ HỘI**

Số 12 Ngô Quyền, Hoàn Kiếm, Hà Nội

ĐT: 024 3939 3254 / Fax: 024 3826 9551

Website: [genic.molisa.gov.vn](http://genic.molisa.gov.vn)

**TỔ CHỨC ACTIONAID VIỆT NAM**

Số 127 Lò Đúc, Hai Bà Trưng, Hà Nội

ĐT: 024 3943 9866

Website: <https://vietnam.actionaid.org/en>

**TỔ CHỨC GLOBAL FUND FOR WOMEN**

Số 800 Market, San Francisco, Hoa Kỳ

ĐT: 415 2484 800

Website: [www.globalfundforwomen.org](http://www.globalfundforwomen.org)

GPXB số:.....cấp ngày:.....

In 5.000 cuốn khổ A5 tại Công ty TNHH In ấn Thiết kế T.E.A.M